

Επιστροφή του κράτους, αλλά ποιου κράτους;

Αν ήμουν κάτοικος άλλου πλανήτη και κατέβαινα για πρώτη φορά στη Γη, διαβάζοντας τα αμέτρητα πλέον άρθρα διάσημων καθηγητών, καθηγητριών και άλλων πολιτικών, θα καταλάβαινα ότι ο πλανήτης πάσχει από δραματική έλλειψη κράτους. Ευτυχώς δε γι' αυτόν, ήλθε το ξέσπασμα της πανδημίας Covid-19, και έτσι το κράτος κάνει αισθητή την παρουσία του, αλλά φέρνει στο προσκήνιο και τη ζήτηση για περισσότερη και πιο δυνατή κρατική παρουσία στη ζωή όλων μας.

Ως εξωγήινος δημοσιογράφος όμως, ψάχνοντας λίγο περισσότερο αυτό το θέμα της έλλειψης κράτους στον πλανήτη Γη, θα ανακάλυπτα μια σειρά από περίεργα πράγματα.

Μοχλός πολιτικής και οικονομικής εξουσίας

Θα διαπίστωνα, για παράδειγμα, ότι το κράτος όχι μόνον ήταν, είναι πανταχού παρόν στη ζωή των ανθρώπων, αλλά τα 500 τελευταία χρόνια αποτελεί τον βασικό μοχλό πολιτικής και οικονομικής εξουσίας. Το κράτος εκδίδει χρήμα, διαθέτει στρατό και αστυνομία, ελέγχει τη δικαιοσύνη και προσφέρει μια σειρά από αγαθά και υπηρεσίες, που καλύπτουν ευρύτατο φάσμα της κοινωνικής ζωής (υγεία, επένδυση, ψυχαγωγία κλπ.). Το κράτος δικάζει και καταδικάζει και στο όνομά του έχουν διαπραχθεί ιδιαίτερες ειδικές εγκλήματα.

Κατά συνέπεια, μετά από αυτές τις διαπιστώσεις, ο όποιος εξωγήινος θα αρχίσει να καταλαβαίνει ότι το κράτος ήταν και θα είναι πάντα υπαρκτό και άρα το πρόβλημα που τίθεται είναι αυτό της ποιότητάς του. Και στο σημείο αυτό τα πράγματα μπερδεύονται. Διότι η ποιότητα ενός κράτους και των μηχανισμών του είναι, μεταξύ άλλων, θέμα πολιτικής εξουσίας και της υφής της τελευταίας.

Όσο πιο συντηχιακή και πελατειακή είναι η πολιτική εξουσία, τόσο πιο αντιπαραγωγικό, άδικο και αναποτελεσματικό είναι το κράτος. Ο δε βαθμός κορπορατισμού που παρατηρείται σ' ένα κράτος προσδιορίζει και την ποιότητα της δικαιοσύνης του. Στο εντυπωσιακό βιβλίο του «Πρόδος για όλους» (Εκδόσεις Επίκεντρο), ο νομπελίστας οικονομολόγος Έντμουντ Φέλιπς, μεταξύ άλλων, γράφει για τον κορπορατισμό:

«Μια άλλη διάσταση του κορπορατισμού είναι το επικίνδυνο και άνιστο πεδίο δράσης στο οποίο πρέπει να λειτουργεί η ιδιωτική ιδιοκτησία. Κάποια σημεία εδώ είναι η ποσότητα διαφθοράς στον δημόσιο τομέα, ο κίνδυνος δημιουργίας που διατρέχουν οι ιδιωτικές επιχειρή-

σεις και ο κίνδυνος απόρριψης των συμβάσεων από την κυβέρνηση. Η κατάταξη των εθνών από αυτές τις απόψεις μπορεί να μας βοηθήσει να τα κατατάξουμε σύμφωνα με τον κορπορατισμό τους. Βέβαια, ο κορπορατισμός δεν διαθέτει το μονοπώλιο σε αυτά τα άσχημα χαρακτηριστικά, αλλά αυτό δεν παίζει αποφασιστικό ρόλο στη χρήση τους ως ενδείξεων κορπορατισμού. Οτιόσο οι μετρήσεις αυτών των ιδιοτήτων είναι γενικά πληροφορίες που αφορούν την ιδιοκτησία...

Ποικίλλει ο βαθμός εμπλοκής σε κάθε χώρα

Όλα αυτά τα δεδομένα δείχνουν ότι σε κανένα σχεδόν μέρος του κόσμου δεν είναι η κυβέρνηση ένας σιωπηλός εταίρος στον επιχειρηματικό τομέα. Επίσης υποδηλώνουν ότι ο βαθμός εμπλοκής του κράτους ποικίλλει σε μεγάλο βαθμό από χώρα σε χώρα, ακόμα και μεταξύ εκείνων των χωρών που θεωρείται ότι διαθέτουν την ίδια οικονομική οργάνωση. Το σύνολο των παραπάνω στοιχείων υποδηλώνει ότι οι οικονομίες της Ιταλίας και της Γαλλίας διαθέτουν σχετικά υψηλό βαθμό κορπορατισμού, η Αμερική και ο Καναδάς τον χαμηλότερο, με τη Βρετανία και τη Γερμανία μεταξύ δύο πόλων. Ο κορπορατισμός είναι επίσης αρκετά υψηλός στην Ισπανία, την Ολλανδία, το Βέλγιο και την Ιρλανδία, ενώ είναι αρκετά χαμηλός στην Ελβετία, τη Δανία και τη Νορβηγία. Η Σουηδία, που τόσο συχνά συζητείται, είναι μικτή περίπτωση: παρεμβατισμός αλλά υπέρ της επιχείρησης.

Δεν είναι διόλου τυχαίο έτσι ότι η χώρα αυτή, όπως και οι άλλοι γείτονές της, έφθασαν σε υψηλά επίπεδα ποιότητας κοινωνικής προστασίας, αλλά και εντυπωσιακής οικονομικής ανάπτυξης. Ιδιαίτερα δε σημαντικό επίτευγμά τους είναι ότι κατάφεραν να έχουν υψηλό επίπεδο κοινωνικό κράτος, χωρίς να βυθιστούν στον δημόσιο υπερδανεισμό, όπως αυτό συμβαίνει και θα συμβεί εκ νέου, με χώρες όπως η Ιταλία, η Γαλλία, το Βέλγιο και βέβαια η Ελλάδα.

Αυτό σημαίνει ότι ένας παράγοντας που επηρεάζει σε υψηλό βαθμό την ποιοτική λειτουργία του κράτους είναι κατά πόσον αυτό το τελευταίο έχει υποστεί την επίδραση του «σοσιαλ-πελατειασμού», φαινόμενο που κάνει θραύση στη χώρα μας.

Καλόν είναι, λοιπόν, οι ζητωκραυγάζοντες για την επιστροφή του κράτους, που ποτέ δεν είχε φύγει, να μας πουν και για ποιο εντέλει κράτος κάνουν λόγο. Και ας μην ξεχνάμε τέλος ότι ο κορπορατισμός υπήρξε μεγάλη πηγή εμπνεύσεως του Μπενίτο Μουσολίνι και των συν αυτό μεγανοχτιώνων.

Του Αθ. Χ. Παπανδρόπουλου

Πόσο δικαιολογημένοι είναι οι πανηγυρισμοί για τη σημερινή και αυριανή παρουσία του κράτους γίνεσθαι, όταν ήδη οι κρατικές δαπάνες παγκοσμίως αναπροσωπεύουν το 38% του πλανητικού ΑΕΠ;